

7

Kaivaukset Maarian Saramäen Marttilan maalla 1955.

Maarian Saramäen Marttilan talon ympäristössä on suoritettu tutkimuksia jo ennen kesää 1955 usean vuoden aikana. Niitä on johtanut enimmäkseen professori Hackman.

Talon päärakennuksen länsi- ja lounaispuolella olevaa töyrännettä lukuunottamatta, mikä nykyään on tasoitettu ja kylvetty kedoksi ja mihin on istutettu joitakin lehtipuita, on ympäristö kaikesta päättäen kokonaan tutkittu.

Joitakin vuosia sitten oli Marttilan istäntä, Oiva Kirstilä, leventänyt kanalaan ja saunalle vievää tietä ja tavannut silloin joitakin esineitä (13420), jotka v. 1954 saatiin Kansallismuseoon. Esineet olivat kanalarakennukseen sijoitetun autotallin oven kohdalla runsaasti nokimaata sisältävässä kerroksessa. Marttilan kalmiston tälle osalle olikin ominaista poikkeuksellisen vahva kulttuurimaakerros, jossa kiviä oli yllättävän vähän ja nekin pieniä. Varsinaista kalmistokerrosta peitti, vähäistä alaa lukuunottamatta, pienistä kivistä tehty, katukiveystä muistuttava ladelma.

Mustaa maata, samoin esineitä oli toisin paikoin kuitenkin vielä kiveyksen päällä. Täytemaakerros oli varsin myöhäiseltä ajalta, päärakennuksen perustusten kaivauksen aikoina levitettyä.

Oli suorastaan yllättävää, miten niukasti kalmiston tässä osassa oli esineitä ja palaneita luunsiruja. Varsinkin kun peitettävästä, yhtenäisestä kiveyksestä ilmeni, ettei kalmistoa millään tavalla oltu rikottu tai myöhemmin muihin tarkoituksiin käytetty.

Kalmistosta pantiin merkille seuraavia seikkoja, jotka esitetään tässä ruuduttain:

A:4. Kalliopohjainen ja sen päällä kulttuurikerroksen erottamana kiveys, ylinnä täytemaata. Polttokerroksessa oli joitakin saviastianpaloja, kiveyksessä runsaasti hiekkakivi-laattoja.

A:3 Polttokalmistomaan päällä oli n. 42 cm paksu täytemaakerros, jossa alimpana 5 cm paksu heikkakerros. Peruskalliossa oli 45 cm leveä kuoppa (pohjapunnitus 3.20), joka oli täynnä mustaa palomaata. Kiveys, jossa niinkään oli runsaasti punaisia hiekkakiviä, näyttää alas vierähtäneeltä.

A:2. Kulttuurimaan paksuus nousi eteläreunassa toiselle metrille. Kalliopohjaa ei tällä kohdalla saavutettu ennen kalmistokerroksen loppumista.

Ruutua A:1 ei voitu tutkia siinä kasvavan koivun vuoksi.

B:4. Peruskallion päällä oli tässäkin vain ohut polttokerros, sen päällä säännöllistä pientä kiveystä. Kiveyksen pinnalla tulusrauta.

B:3. Polttokerros oli tässäkin aivan ohut, kallion päällä. Ennen liikutellusta maasta löytyi kaularenkaan katkelmat.

B:2. Kallionpinta nousi ruudun pohjoispuolella hyvin jyrkästi. Kulttuurimaan paksuus syvimmillään 1.04 ja oli hyvin palanutta. Ruudusta löydetyt soljet olivat syvällä kiveyksen alla.

B:1. Kiveys selvää. Lähempänä ruutua B:-1 kalmistomulta alkaa olla täytemaan sotkema, syvempänä se oli jatkuvasti koskemattomaa. Vyö ketjunjakajineen oli pantu maahan polttamatta ja erottui vain ruskeana juovana. Katkennut miekka löydettiin kiveyksen pinnalta.

C:4. Ruutu vaikutti kaikessa suhteessa köyhältä, ollen joka kohdassa pienten kivien peittämä.

C:3. Polttokerros jatkuvasti ohut. Pienten kivien peittämä.

C:2. Ruudun koillispuolella peruskallio nousi jyrkästi, porrasmaisesti. D:2 rajalla alkoi maa olla selvästi sotkettua.

C:1 oli ainoa kiveyksetön ruutu. Kalmistomullan paksuus oli huomattava, lähennellen paikoin 1 m:ä. Kiveyksetömyydestään huolimatta ruutu näytti koskemattomalta. Tärkein löydös oli 2 punnusta.

D:3-4 olivat kivettyjä ja kulttuurimaa melkoisen tummaa. Ruudut olivat säilyneet koskemattomina.

D:1-2. Ruudut oli aikaisempien kaivausten yhteydessä tarkastettu.

E:3-4. Kalmistomultakerros oli hyvin ohut. Peittävä kiveys oli ladottu erikoisen pienistä kivistä.

Kalmiston pienikivistä ladelman ei piirretty kartalle, koska sen tarkka piirtäminen olisi tuottanut liian paljon

vaivaa. Kartoittaminen yritettiin korvata valokuvaamisella, ainakin siinä mitassa, että kalmiston luonne selvisi. Kalmistosta otetut valokuvat merkitty numeroin 18772-98. Kertomukseen liittyy 2 uutta karttaa sekä jäljennös Rinteen piirtämästä kartasta, johon on merkitty v. 1955 tutkittu alue. Kaivausten yhteydessä löydetyt esineet varustettu numeroin 13725:1-228.

Marttilan kalmiston tutkimista voidaan vielä jatkaa vuonna 1955 kaivetun alan eteläpuolella eli päärakennuksen etelä- ja lounaispuolella. Näillä kaivauksilla ei ole mitään kiirettä, koska Marttilan isännän sanojen mukaan tätä kohtaa ei tulla millään tavalla muuttamaan, eivätkä Marttilan omistajat muutenkaan olleet halukkaita antamaan lupaa tämän kohdan penkomiseen.

Helsingissä lokakuun 22. päivänä 1955.

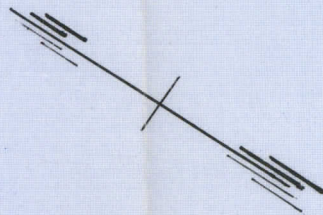
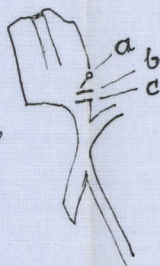
Helmer Salmo

Helmer Salmo

C₁

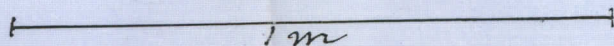

punnitus
2.55

C₁

Maaria, Saramäki, Marttila
Erikoiskartta ruudusta C₁
H. Salmo 1955

Maaria.

Laramäki.

f. 18772. Marttilan halmisto suunnilleen länsiluoteesta.

f. 18773. Marttilan halmisto n. lännen suunnasta.

f. 18774. Yleiskuva kairauspaikalta tutkimusten alkaessa.

f. 18775. Yleiskuva kairauspaikalta tutkimusten alkaessa. N. pohjoisesta.

Aaaria

Saramäki

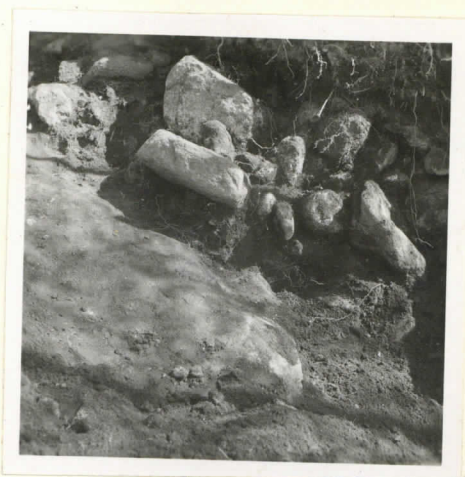
f. 18776. Kiveystä run-
dussa A-B.4.

f. 18777. Kiveystä run-
dussa. A-B.4.

f. 18778. Kiveys run-
dussa A:3.

18779. Kiveystä run-
dussa A:3 itäreunalla.

Maaria

Saramäki

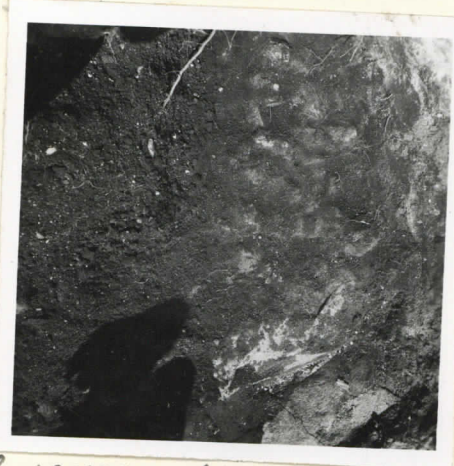
f. 18780. Kiveystä ruu-
dussa A:2 keskellä.

f. 18781. Kiveystä ruu-
dussa B:4.

f. 18782. Kiveystä ruu-
dussa B:3.

f. 18783. Kiveystä ruu-
dussa B-6:4:n ra-
jalla.

Araava.

Saramäki

f. 18784. Kiveystä run-
dussa G:4.

f. 18785. Kiveystä
rundussa B:2.

f. 18786. Kiveys run-
dussa G:4. itäreuna.

f. 18787. Kiveys run-
dussa D:4 länsi-
puoli.

Kaaria.

Saramäki.

f. 18788. Profiili B:1-2
rajalta.

f. 18789. Profiili B:1-2
rajalta.

f. 18790. Kiveys D:4.
itäpuoli.

f. 18791. Kiveys rannalla.
Sa D:3.

Aararia

Saramäki

f. 18792. Jiveys run-
nujen B-6:1 länsi-
reuna.

f. 18793. Jiveys run-
dussa B:1.

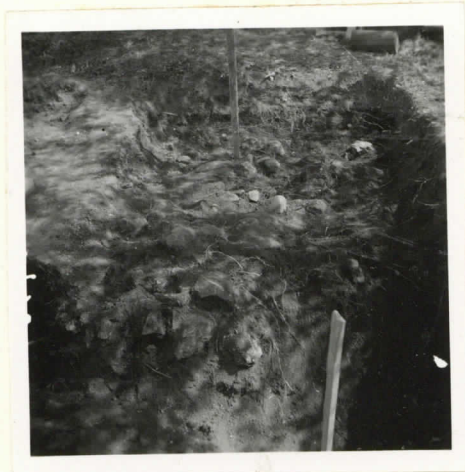
f. 18794. Jiveys run-
dussa C:3.

f. 18795. Jiveys run-
dussa C:4.

Maaria.

Saramäki

f. 18796. Kiveys run-
dussa B-6:1 ja 1.

f. 18797. Miehka
rundussa B:1.

f. 18798. Epämääräinen
esimerkkinä rundussa
6:1.

Maaria, Saramäki, Marttila. N:o 1.

Mies seisoo stiniden B420 löytökohdassa.

Valok. J. Leppäaho 1954

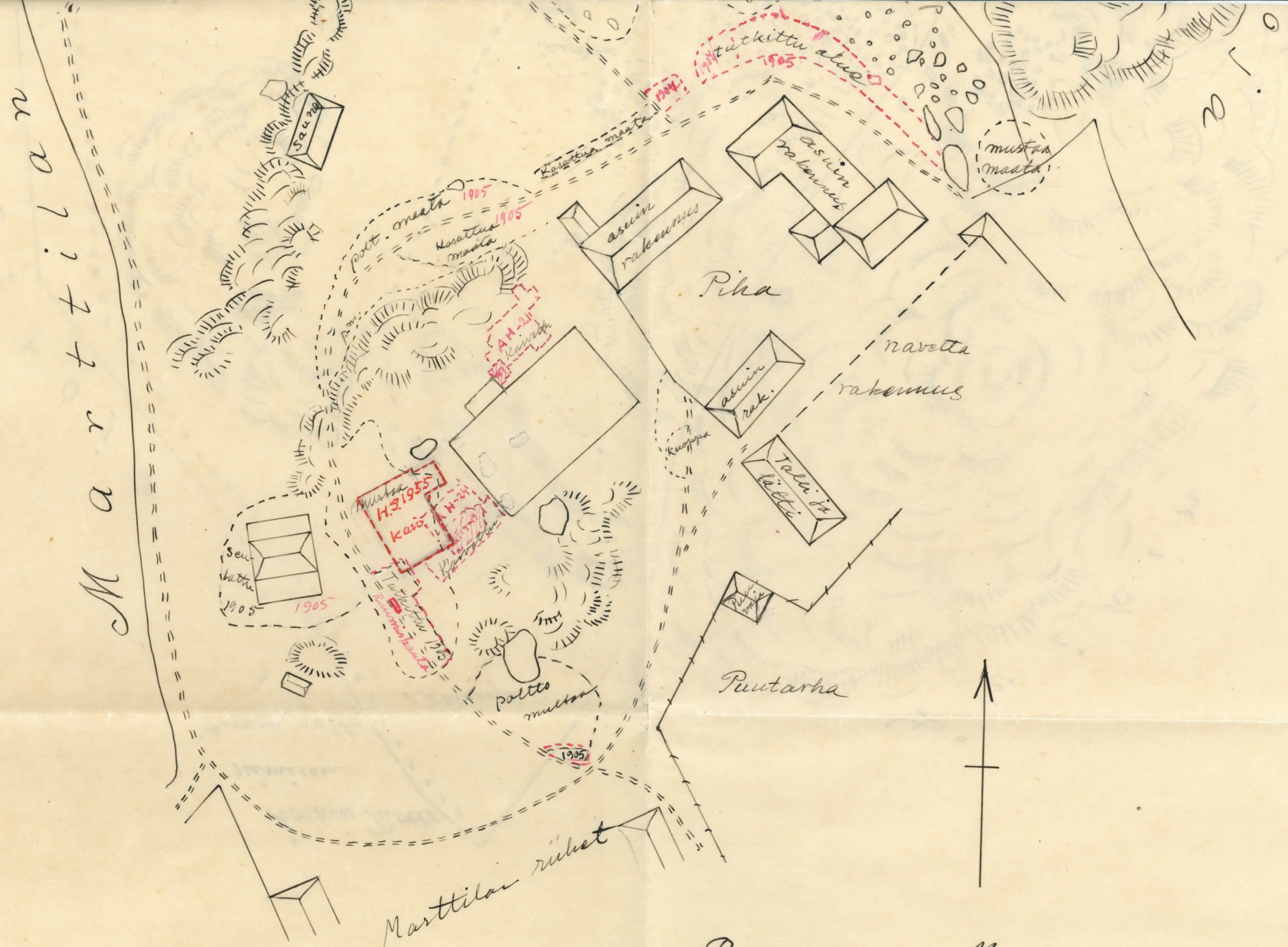
Maaria Saramäki, Marttila

No. 2

Matti Nusi-Henka - 54

Polttokalmisto Marttilan talon maalla
 Saramäen kylässä Maarian pitäjässä
 Karttoitti kesällä 1904 Juhani Rinne